

nr. 1

24 octombrie 2011

PARAGRAFF

Ziarul Astra Film Festival Sibiu

O instituție națională dedicată filmului documentar

Convorbire cu
Dumitru Budrala,
directorul
Festivalului

Ați declarat că Astra Film Festival 2011 este ediția documentarului românesc. Cum se vede, la Sibiu, producția autohtonă de film documentar din ultimii ani?
Suntem bucuroși că anul acesta avem o secțiune competițională românească cu filme foarte bune, dintre care șase premiere. Tot mai mulți documentariști tineri își îndreaptă camerele către realitățile românești, fac filme despre ceea ce ne înconjoară, oferind prilejuri de meditație și analiză a societății românești. Existența Festivalului a avut, cu siguranță, un rol catalizator în dezvoltarea și popularizarea acestui gen de film în România. **Astra Film Festival** a reușit să devină un eveniment cu rol de **instituție națională**, care promovează constant un segment important din cultura românească, **filmul documentar**. Și o face de 20 de ani.

Anul acesta, în paralel cu AFF, se desfășoară a treia ediție a programului de educație prin imagine Astra Film Junior. Cum vă explicați succesul acestui eveniment anual la cei mai tineri spectatori?

Succesul programului se explică prin necesitatea atât a unei educații prin imagine, puțin existente în România, cât și a unei alternative de program educațional extrașcolar, cerute de cadrele didactice din județul Sibiu. Peste 15.000 de elevi, din tot județul Sibiu, au participat până acum la **Astra Film Junior**, care a devenit un festival de sine stătător.

Cum s-a născut noua secțiune ECOcinematogrAFF și cui se adresează ea?

Această nouă secțiune ni se adresează tuturor. Cum filmul documentar este mijlocul de comunicare ideal pentru a-i conștientiza pe spectatori, într-o manieră accesibilă și atractivă, în ceea ce privește protejarea mediului înconjurător și a resurselor sale, precum și – implicit – viitorul societății umane, ECOcinematogrAFF a devenit o opțiune obligatorie. Dacă, în cei aproape 20 de ani de existență, AFF le-a deschis ochii către lume, prin intermediul filmului documentar, zecilor de mii de participanți la eveniment, a venit vremea ca publicul deja fidelizat să aibă șansa de a cunoaște mai bine problemele planetei și ale omenirii.

foto: Francisc Arany

Astra Film Festival e pregătit de start

Casa documentarului în România își redeschide porțile mâine, pentru cel mai important festival de specialitate din Europa Centrală și de Est. Deși este marți, cele trei ceasuri rele ale superstițioșilor vor lăsa locul celor șase zile faste, pline cu documentare internaționale alese pe sprânceană (100 de filme, din peste 1.100 de producții înscrise) și cu evenimente unul și unul, care alcătuiesc cea de-a 11-a ediție a **Astra Film Festival**. Pe lângă cele patru competiții cu care publicul s-a obișnuit deja, **AFF 2011** pune accentul pe producția autohtonă de film documentar și propune o secțiune nouă, ECOcinematogrAFF, care va stârni cu siguranță dezbateri aprinse, precum și o serie de incitante *masterclass*-uri, susținute de specialiști în domeniu și dedicate diverselor subgenuri de film documentar. Ca în fiecare an, invitații de marcă, din România și din străinătate, le vor oferi experiențe memorabile iubitorilor documentarului, care pot rosti cu bucurie: Bine ai revenit, **Astra Film Festival!**

„Făceam cinema observațional fără s-o știu”

Convorbire cu Laurentiu Calciu, autorul filmului *După revoluție*

De ce un documentar despre revoluție la 20 de ani după evenimente?

Așa s-a întâmplat. În '90 am filmat tot anul, fără să mă gândesc la ce-o să fac cu materialul respectiv. Din '91 până-n '95, am fost la școală, la Londra. După ce m-am întors, mi-am propus să montez ceva la 10, apoi la 15 ani de la revoluție, dar n-am reușit

decât la 20...

Pe baza căror criterii ați selectat secvențele incluse în documentar din materialele filmate atunci? Cum v-ați ales subiecții?

Inițial mi-am propus să fac filmul numai cu discuțiile din Piața Universității, care mi se păreau cele mai interesante. Uitându-ne la un prim montaj, eu și Rupert Wolfe Murray (producătorul filmului, care este și ziarist), cred că el a avut ideea să adăugăm ceva la început și la sfârșit, ca să punem totul într-un context. Și tot așa, adăugând câte puțin, la început și la sfârșit, a ieșit filmul în forma sa actuală.

Numai că, din cauza asta, a trebuit să mai scurtez secvența centrală, miezul filmului, care era mult mai lungă la început. Și, cum tot ce filmasem la vremea respectivă era montat în cameră – pe de o parte pentru că nu aveam experiență de montaj, pe de altă parte pentru că erau foarte scumpe casetele VHS pe-atunci –, n-am putut să mai scurtez diversele scene din Piața Universității.

Sărma(na) de pe Prut

(Moldova, 2011)

Regia: Leontina Vatamanu

Nici nu încerc să descifrez întreaga încărcătură simbolică a antagonistului-obiect din filmul Leontinei Vatamanu. Intervistații o fac ei înșiși deseori, meditănd cu tristețe asupra existenței lor constrânse – pe plan fizic, psihic și spiritual – de această graniță artificială. Din multiple surse, înțelegem rapid istoria sârmei ghimpate amplasate de-a lungul graniței moldo-române pe malul basarabean al Prutului. Este vorba de un ultim bastion real al fostei Cortine de Fier, care și-a pus amprenta istorică pe locuitorii satelor de graniță.

Autoarea nu s-a zgârcit în privința surselor și a interviurilor. Aflăm opiniile sătenilor de toate vârstele, primarilor, militarilor, dar și părerea unui istoric și a unui preot. Este tratată cu precădere latura spirituală a stării de fapt impuse de înfiorătorul

Visul Moșului

(România, 2011)

Regia: Mia Țelman

Fiecare om are măcar un vis. Unii îl uită destul de rapid, probabil imediat ce ies din adolescență. „Moșu” (Vasile Deac) pare, însă, că a trăit în și doar pentru acest vis. De fapt, filmul Miei Țelman te face să îl privești pe Moșu ca pe un muzeu viu și mobil. Iar acesta este unul dintre principalele merite ale filmului: ne face pe noi, românii, să ne uităm la noi înșine ca la niște opere de artă, ca la ceva extrem de prețios.

Cea mai mare năzuință a Moșului a fost să își păstreze și să își întărească originile românești. De aceea, el trăiește ca într-un muzeu, căci casa lui, veche de la 1780, păstrează toate elementele și decorațiunile tipic țărănești. Se îmbracă tradițional, în haine maramureșene, își primește

Se simțea, fiecare cadru făcea parte organică din scena respectivă, așa că a trebuit să scot unele scene în întregime. Am renunțat la cele care mi se păreau mai puțin interesante, însă nu fără părere de rău. Pentru că aș fi vrut să-i las pe toți să spună ce au de spus, să fac filmul cu tot materialul brut, nemontat. Ar fi avut vreo nouă ore, însă, și nu știu cine ar fi avut răbdare să-l mai vadă. Poate doar Cristi Puiu...

În film nu transpar aproape deloc interacțiunile dintre dumneavoastră, omul din spatele camerei, și subiecții filmati. De ce ați luat această decizie?

Nu, n-am simțit nevoia să intervin nici o clipă. Făceam „cinema observațional” fără să știu asta la vremea respectivă. Poate fiindcă ce filmam era destul de interesant ca să nu mai fie nevoie să intervin, să „provoc” personajele, așa cum fac mulți documentariști în ziua de azi. Nu oricine a avut șansa să-și „facă mâna” filmând după o revoluție. Poate acum, în lumea arabă...

Sunteți un adept declarat al documentarului observațional. Totuși, noul dumneavoastră documentar ar putea fi considerat, ținând cont de alegerea materialelor și de construcția sa, un film parțial ideologic. Cum ați răspunde la o asemenea afirmație?

După cum am spus înainte, singurele criterii la montaj au fost să scurțăm filmul și să creăm un context pentru secvența centrală din Piața Universității. Dacă reiese din film către cine se îndreaptă simpatia mea politică, acest lucru nu a fost intenționat. Sau, parafrazând motto-ul cărții lui Heinrich Böll *Onoarea pierdută a Katharinei Blum*, nu a fost nici intenționat, nici întâmplător, ci inevitabil. Mergeam la mitingurile lui Iliescu și Rațiu pentru că mi se păreau interesante; nu mă duceam la Câmpianu pentru că nu mi se părea că „avea ceva de spus” – în sens figurat, asta fiind criteriul meu de alegere a personajelor, de atunci încolo. Apropos de ideea ta de film ideologic, ar fi interesante de văzut reacțiile la vizionarea filmului ale unor simpatizanți din tabere diferite. Ai putea să faci tu asta după film...

gard. Decizia de a demola sârma a fost luată recent de către noul guvern al Republicii Moldova. Nu întâmplătoare este decizia de a filma iarna, însă este una fericită. Zăpada evidențiază amintirea Războiului Rece și greutatea îndurate de oameni; fiecare povestire, luată în parte, ar putea servi drept subiect pentru cel puțin câte un scurtmetraj. Echipa de filmare călătorește de-a lungul Prutului, din sat în sat, după jumătatea filmului urmărind procesul de demontare al barierei odinioară impenetrabile.

Deseori încadrat poetic, ritmat și abil ilustrat muzical, *Sărma(na) de pe Prut* este aproape lipsit de timpi morți. Documentarul se dovedește, astfel, o experiență captivantă, cu un final cel puțin satisfăcător, dacă nu catartic.

Marți, orele 16:00, Sala John Marshall

Miercuri, orele 17:00, Sala Studio

Adrian Șerban

invitații cu țuică și își celebrează nunta de aur cu cântece și dansuri originare din zona lui. Portretul pe care autoarea filmului îl face țăranului român este emoționant din simplul motiv că Moșu este el însuși un om care trăiește foarte intens tot ceea ce face. În plus, el pare un om care știe clar care este diferența dintre bine și rău, iar acest lucru este destul de surprinzător pentru un individ al zilelor noastre. Are fixații, bineînțeles, cum ar fi cea de a fericii comuna sa cu o enormă statuie a lui Bogdan Vodă, demers care i-a luat aproximativ 30 de ani. Regizoarea, însă, l-a privit de atât de aproape pe moș, încât nu poți decât să îl admiri atât pentru lucrurile mici, cât și pentru cele mari pe care le-a realizat.

Marți, orele 17:00,

Sala John Marshall

Violeta Neamțu

O oportunitate de manifestare și de vizibilitate

Sibiul este un amestec reușit de istorie și prezent, de dezvoltare economică și spiritualitate, recunoscut deja ca oraș al culturii. Ne mândrim cu muzeele noastre valoroase, cu centrul istoric de o valoare atestată și cu manifestări culturale de valoare. Astra Film Festival nu este nou în acest cerc al vârfurilor culturale sibiene și naționale. Ne-a obișnuit deja cu producții de calitate, fapt pentru care a devenit o manifestare cunoscută și apreciată la nivel național și internațional, oferind astfel

Sibiului o reprezentare și în domeniul filmului documentar. Producătorii de documentar găsesc în Astra Film Festival o oportunitate de manifestare și de vizibilitate. Iubitorii de documentar au o sărbătoare în Astra Film Festival și pot urmări cele mai bune 100 de producții, din peste 30 de țări. Este, de asemenea, demn de menționat și de apreciat faptul că festivalul încurajează producțiile românești, anul acesta România fiind foarte bine reprezentată în programul de producții care rulează pe parcursul Festivalului.

Klaus Iohannis
Primarul Municipiului Sibiu

O poziție solidă în rândul festivalurilor europene

Ne reîntâlnim și în acest an, la Sibiu, cu filmul documentar, în cadrul Festivalului internațional Astra. De la o ediție la alta, prestigiul festivalului a crescut, pentru ca, la această a unsprezecea ediție, Astra Film Festival să aibă o poziție solidă în rândul festivalurilor europene, fapt dovedit de numărul mare al celor care s-au înscris cu filme – peste 1.100 de înscrieri din 74 țări din toată lumea. Oferta festivalului este consistentă și din punctul de vedere al conținutului și aduce în atenție, printr-o serie de programe

speciale, filmul documentar din România. De remarcat este includerea, și de această dată, a programului special pentru copii și tineri, Astra Film Junior, inițiat la ediția precedentă. Astfel, elevii de la școlile din Municipiul Sibiu și din județ au un festival de film documentar al lor, fapt unic în România.

Apreciez și felicit organizatorii festivalului – echipa condusă de domnul Dumitru Budrala – și urez tuturor participanților mult succes și un timp plăcut petrecut în județul Sibiu.

Martin Bottesch
Președintele Consiliului Județean Sibiu

Felicit din inimă organizatorii noii ediții a Festivalului Astra Film! Datorită lor, Sibiu este,

O tradiție de artă și cultură în orașul Sibiu

în continuare, centrul cinematografiei documentare și al evenimentelor culturale de marcă. Este un festival de film care s-a născut aici și pe care Sibiu se mândrește să îl găzduiască. Îl felicit în mod special pe regizorul Dumitru Budrala, care, cu ambiție, tenacitate și dragoste pentru filmul documentar, a reușit să creeze o tradiție de artă și cultură în orașul nostru. Succesul domniei sale este, în fapt, al întregii echipe de specialiști în domeniu de la Studioul Astra Film.

Salut participanții de peste hotare și pe cei din România. Prin numărul mare și valoarea creațiilor lor cinematografice, înscrise în concurs, cu siguranță contribuie la o competiție dorită de publicul de film documentar și de specialiști deopotrivă. Suntem onorați de prezența lor și așteptăm cu mult interes proiecțiile filmelor.

Doresc Festivalului Astra Film și tuturor participanților mult succes și ședere plăcută în județul și orașul Sibiu!

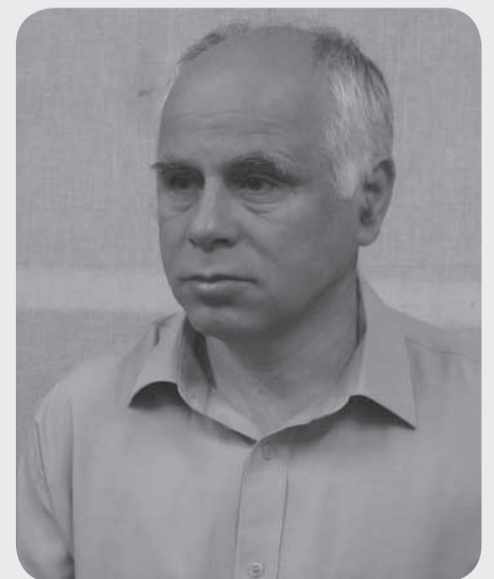
Horățiu Răcuciu
Prefectul Județului Sibiu

Un punct de reper pentru documentarul internațional

Un muzeu etnografic al secolului XXI nu este de conceput în afara peisajului multimedia, iar unul al civilizației tradiționale are prin excelență nevoie de audio-vizual, pentru cercetarea, arhivarea și valorificarea complexă ale fenomenelor de cultură și civilizație tradiționale. Prin Colecția Astra Film, cu peste 4.000 de titluri, Muzeul Astra se poziționează ca o instituție de cultură românească de prim rang, cu inițiative deschizătoare de drumuri, de importanță internațională.

Acest lucru nu s-ar fi realizat fără eforturile lui Dumitru Budrala, el însuși o instituție în sine. Departamentul Astra Film, înființat încă din 1990, a pornit la drum cu planuri ambițioase, catalogate de mulți drept total nerealiste. Depășind cu efort și încăpățănare obstacol după obstacol, Dumitru Budrala a găsit calea către realizări remarcabile, iar Astra Film Festival este în fruntea listei. Bienalul de la Sibiu s-a impus între evenimentele de specialitate, devenind un punct de reper pentru cinematografia documentară internațională.

Valeriu Ion Olaru
Director general CNM ASTRA

Paragraff – ziarul Astra Film Festival Sibiu

Redactor-șef: Mihai FULGER; Redactori: Violeta NEAMȚU, Adrian ȘERBAN, Eliza ZDRU;
Tehnoredactor: Ioana MOLDOVEAN; Fotograf: Sebastian MARCOVICI

Astra Film Junior 2011

Încă de la *Veronica* sau *Toate pânzele sus!*, știm că educația de calitate se poate face și prin film. De aceea, ediția a treia a festivalului **Astra Film Junior** (18-27 octombrie) a programat numeroase documentare despre copiii din toată lumea, pentru 5.000 de copii sibieni. Cum se pregătesc elevii pentru școală sau cum se desfășoară lecțiile în state din America de Sud ori Asia au fost principalele teme ale filmelor din program.

Agitația a început mai întâi pentru preșcolari, care au vizionat două filme despre copiii din Himalaya, respectiv Peninsula Arabică. Adunarea generală a avut loc la Grădinița „Sfântul Dimitrie” din Sibiu, unde cei mici au fost fascinați de filmele ce s-au desfășurat pe ecran. În decorurile colorate ale grădiniței, fără să zică nici păs, copiii sibieni au privit către o altă lume.

Astra Film Junior 2011 s-a adresat și elevilor din 20 de școli sibiene. În fiecare zi, s-au derulat pentru ei istorii ale copiilor din Siria, Bolivia, Egipt, Peru, Australia și Indonezia, dar și câteva episoade din serialul *Cum se fabrică*, în care este prezentat procesul de fabricare a unor obiecte foarte utilizate în viața de zi cu zi (scobitorile, compact-discurile, cerealele, fibrele optice, avioanele etc.).

La Casa de Cultură a Sindicatelor din Sibiu, în data de 27 octombrie, de la orele 12:00, liceenii vor avea ocazia să urmărească filmul documentar *Imaginează-ți o școală... Summerhill / Imagine a School... Summerhill* (regia William Tyler Smith, SUA, 2008), precum și prezentarea campaniei Discovery „Oricine poate fi erou” („Anyone can be a hero”).

Juniorii din clasele I-IV care au vizionat filmele festivalului au ocazia să participe cu un desen propriu la concursul **Astra Film Junior**. Mai multe detalii sunt disponibile pe site-ul www.astrafilm.ro.

Astra Film Junior a fost inițiat în urmă cu doi ani și este un program educațional alternativ la școala românească tradițională. Scopul programului este să cultive plăcerea de a descoperi, prin intermediul imaginii, cultura și tradițiile altor popoare. La primele două ediții ale evenimentului au participat aproximativ 10.000 de copii de diferite vârste.

text: Violeta Neamțu; foto: Sebastian Marcovici